

Nr 41.

Ankom till riksdagens kansli den 9 maj 1930 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av fullmäktiges i riksgäldskontoret framställning angående tryckning av det under arbete varande historiska och statsvetenskapliga verket om den svenska riksdagen m. m.

Med skrivelse till bankoutskottet den 20 mars 1930 hava fullmäktige i riksgäldskontoret överlämnat en utav redaktionskommittén för utgivande av ett historiskt och statsvetenskapligt verk om den svenska riksdagen till fullmäktige ingiven skrivelse den 17 mars 1930 i fråga om tryckning av nämnda verk m. m.; och hava *fullmäktige* tillika hemställt, att utskottet måtte föreslå riksdagen bifalla de av kommittén i nämnda skrivelse framställda förslagen.

Kommittén har i sin skrivelse anfört följande:

Då 1926 års riksdag beslöt utgivande av ett historiskt och statsvetenskapligt verk om den svenska riksdagen och anvisade medel till beräknade kostnader för redigering, författarhonorar samt andra med manuskriptets åstadkommande förbundna ändamål, måste frågan om tryckningskostnaden tills vidare uppskjutas i avvaktan på närmare utredning vid den tidpunkt, då färdigt manuskript komme att föreligga och tryckningen kunde påbörjas. Sedan det förberedande arbetet nu framskridit så långt, att tryckfärdigt manuskript till ett första band kan väntas under den närmaste tiden, får kommittén för verkets utgivande härmed avlämna förslag till tryckningskostnadernas beräkning i enlighet med ett preliminärt avtal med tryckerifirma, vilket kommittén förordar till antagande.

På kommitténs begäran och i enlighet med av densamma uppgjort program infordrade fullmäktige genom annons till den 9 januari 1930 anbud å tryckning av verket, beräknat till 14 volymer med viss bestämd tryckyta och genomsnittligt 25 16-sidiga tryckark samt ett fåtal planschbilagor per volym. Anbudslämnare ägde att avgiva anbud även å verkets övertagande helt eller delvis såsom förlagsartikel eller i distribution. Sju anbud ingåvos, av vilka ett inlämnades för sent och därför ansetts icke kunna komma i betraktande.

Anbuden underkastades en ingående prövning, varvid statens tryckerisakkunnige, direktör P. G. Palmqvist biträdde kommittén och utarbetade jämförande kostnadsberäkningar. Av de sex anbuden visade sig två vara ekonomiskt fördelaktigare än de övriga, *det ena*, avgivet av Almqvist & Wiksells Boktryckeriaktiebolag, baserat på verkets tryckning på riksdagens bekostnad och dess försäljning i distribution för riksdagens räkning med redovisning av visst nettobelopp per försåld volym, och *det andra*, av Victor Pettersons Bokindustriaktiebolag, på verkets övertagande såsom förlagsartikel med skyldighet för riksdagen att till angivet pris tillösa sig visst antal

exemplar av varje volym i och för utdelning, respektive hållande i lager. Den slutliga jämförelsen grundades på följande förutsättningar: upplagan bestämmes normalt till 2 000 exemplar; riksdagen behåller, respektive tillöser sig härav 1 400 exemplar för utdelning, icke för försäljning, samt för uppläggande av ett reservförråd av 400 exemplar; av de återstående 600 exemplaren avses 100 att åtgå till författare och såsom recensionsexemplar och 500 lämnas till försäljning i distribution, respektive som förlagsartikel. Det visade sig då, att Victor Pettersons Bokindustriaktiebolags anbud var ekonomiskt fördelaktigare utan hänsyn till eventuell försäljning samt upp till en försäljning av cirka 300 exemplar, Almqvist & Wiksells Boktryckeriaktiebolags anbud däremot, om försäljningen uppginge till 400 exemplar per volym eller mera. Då enligt kommitténs mening en så pass stor försäljning i medeltal per volym ej torde kunna väntas förr än efter längre tid, i betraktande av att ett större antal exemplar tydligen böra omedelbart utdelas gratis, vill kommittén bestämt förordna antagande av Victor Pettersons Bokindustriaktiebolags anbud. Preliminärt kontrakt har av kommittén uppgjorts med nyssnämnda bolag.

Såsom framgår av de angivna förutsättningarna för förslaget, har kommittén ej vågat förordna tryckning av verket i 4 000 exemplar, vilken upplaga ifrågasattes i den till grund för 1926 års beslut liggande utredningen, utan ansett upplagan böra begränsas till 2 000 exemplar. Kommittén har kommit till denna ståndpunkt i enlighet med råd av fackmän och efter ingående övervägande. Kommittén vågar ej heller, såsom framgår av ovanstående, bygga sin beräkning av tryckningskostnaderna på antagande, att större antal exemplar än 300 kunna säljas i bokhandeln under den första tiden efter volymernas utgivning. Då emellertid verket bör kunna påräkna en viss avsättning längre fram i tiden, har en mindre reservupplaga ansetts erforderlig.

Kommittén får hemställa, att det beredes kommitténs ordförande tillfälle att inför fullmäktige i riksgäldskontoret och — efter det ärendet av fullmäktige framlagts för riksdagens bankoutskott — inför utskottet redogöra för de båda till slutprövningen kvarvarande anbuden och orsakerna till kommitténs förord för det ena av dessa.

Tryckningskostnaden för hela verket, inklusive 8 planschbilagor per volym samt häftning och omslag i en upplaga å 2 000 exemplar i format och med stilar, som skola uppvisas för fullmäktige och bankoutskottet, kan beräknas till cirka 85 000 kronor, vilket belopp minskas i den mån försäljningen kommer att giva inkomst. Då tryckningen kommer att fördelas på flera år, enligt beräkning fem, och då förändringar under en så pass lång tid kunna uppstå i pappers- och tryckningskostnader genom nya tariffer samt försäljningens storlek ej i förväg kan beräknas, torde det vara lämpligast, att ett förslagsanslag å 80 000 kronor ställes till fullmäktiges förfogande att successivt under tryckningstiden utgå från riksdags- och revisionskostnadsanslaget för bestridande av utgifter, som stå i samband med verkets tryckning, samt att inkomster av volymernas försäljning gottskrivs nämnda konto i den mån de redovisas av tryckerifirman. Kommittén vill giva uttryck åt den förhoppningen, att den slutliga kostnaden skall hålla sig under det begärda förslagsanslaget.

Såsom framgår av ovanstående beräkningar, föreslår kommittén, att 1 000 exemplar skola övertagas av riksdagen för utdelning avgiftsfritt. Av detta antal torde cirka 500 lämpligen böra utdelas omedelbart efter ut-

givandet av varje volym. Kommittén har tänkt sig utdelning till konungen och medlemmar av kungahuset, regeringens och riksdagens ledamöter, departement, centrala ämbetsverk och länsstyrelser, universitetens och vederbörande högskolors historiska, statsvetenskapliga och juridiska seminarier, högre allmänna läroverk och folkhögskolor ävensom riksgäldsfullmäktige samt kommitténs ledamöter och sekreterare. Kommittén har emellertid ej uppgjort någon definitiv förteckning utan förutsätter, att, sedan de allmänna utdelningsgrunderna fastställts av riksdagen, fullmäktige bemyndigas att på förslag av kommittén eller efter egen omprövning besluta i fråga om utdelningen.

Under hänvisning till vad sålunda anförts har kommittén hemställt,

att fullmäktige i riksgäldskontoret måtte bemyndigas avsluta kontrakt i huvudsaklig överensstämmelse med det preliminärt uppgjorda kontraktet med angivna tryckerifirma,

att ett förslagsanslag å 80 000 kronor måtte anvisas för att successivt under tryckningstiden utgå av förslagsanslaget till riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus till bestridande av utgifter i samband med verkets tryckning,

samt att det måtte uppdragas åt fullmäktige att, efter kommitténs förslag eller efter egen omprövning, besluta angående utdelning av verket allt efter som volymerna föreligga färdiga.

Såsom i redaktionskommitténs skrivelse erinrats, blev frågan om kostnaderna för tryckning av det historiska och statsvetenskapliga verket om den svenska riksdagen icke avgjord i samband med besluts fattande om anslag för verkets utarbetande. Då arbetet med manuskript till verket numera fortskridit så långt, att tryckningen inom den närmaste tiden kan påbörjas, lärer spörsmålet om medels anvisande för tryckningskostnadernas bestridande nu böra företagas till prövning av riksdagen. Kommitténs i detta avseende framställda, av fullmäktige i riksgäldskontoret tillstyrkta förslag har utskottet — som genom kommitténs ordförande erhållit närmare upplysningar rörande den av kommittén föranstaltade utredningen i ärendet — funnit sig böra biträda. Utskottet tillstyrker alltså, att av förslagsanslaget till riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus ställes till fullmäktiges förfogande ett belopp av förslagsvis 80 000 kronor för att i mån av behov användas till de med tryckningen förenade kostnaderna, i den mån dessa ej täckas genom försäljning av exemplar utav verket. På sätt kommittén föreslagit, torde fullmäktige böra erhålla uppdrag att avsluta kontrakt angående tryckningen m. m. i huvudsaklig överensstämmelse med föreliggande preliminära avtal, vilket icke givit utskottet anledning till anmärkning.

Mot den av kommittén i huvuddrag skisserade planen för avgiftsfri utdelning av verket har utskottet icke något att erinra. I anslutning till vad kommittén förordat, torde det böra ankomma på fullmäktige i riksgäldskontoret att, efter förslag av redaktionskommittén, besluta om utdelningen.

Utskottet.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande framställning, må

I) uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att, i huvudsaklig överensstämmelse med i sådant avseende upprättat preliminärt avtal, avsluta kontrakt angående tryckning av det historiska och statsvetenskapliga verket om den svenska riksdagen m. m.;

II) bemyndiga fullmäktige att av förslagsanslaget till riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus i mån av behov för ifrågavarande ändamål använda ett belopp av förslagsvis 80 000 kronor; samt

III) uppdraga åt fullmäktige att, efter förslag av redaktionskommittén för verket, besluta angående utdelning av detsamma.

Stockholm den 9 maj 1930.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. E. Svensson*, *Pettersson* i Olovstorp, *Lindgren**, *Ström* i Lidköping, *Johansson* i Friggeråker*, *Abrahamsson* och *Andersson* i Hedsta*;

från andra kammaren: herrar *Winkler*, *Bäcklund**, *Svensson* i Betingetorp, *Wikström*, *Lovén*, *Ryberg**, *Carlsson* i Solberga och *Höglund* i Göteborg*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.